

Risale-i Nur: Müsbet Hareket

Müsbet hareket, Risâle-i Nur'un ilim ve irfana, tebliğ ve iknaya, muhabbet ve şefkate dayanan irşad metodudur. Bu meslek bütün mücedditlerin ortak yoludur. Hepsi, Allah Resulü'nden (a.s.m.) aynı dersi almış ve asırlarının şartlarına göre bu yolda yürümeye azamî hassasiyet göstermişlerdir. Gazalîler, Rabbanîler, Geylanîler, Mevlânalar hep bu mukaddes yolun yolcularıdır. Hepsinin ortak gayesi, insanları Hakk'ın rıza çizgisine çekmek, ebedî saadetlerine vesile olmaktır.

“Âlimler peygamberlerin varisleridir”¹ hadis-i şerifine en ileri mânâsıyla mazhar olan bu kutlu zevat içerisinde Bediüzzaman Hazretlerinin hususî bir yeri vardır. Onun bu hususiyeti, asrının dehşetinden ileri gelmektedir.

“Rüyada Bir Hitabe” başlıklı yazısında, her asrın mebusları içinde bulunan mübarek bir heyetin kendisine şöyle hitab ettiğini haber verir: “Ey helâket ve felaket asrının adamı, senin de bir reyin var. Fikrini beyan et!”

Diğer mücedditlerin mücahedeleri, ilâm'ı ana istikametinden uzaklaştırmak isteyen ve müminleri ehl-i sünnet itikadından saptırmaya çalışan birtakım bedbahtlara karşı olmuştur. Bediüzzaman asrı ise çok daha farklıdır. Onun zamanında, imanın erkânına ilişilmiş, neden ve niçin yollarla müminlerin kalplerine şüpheler sokulmuş, imanları tehlikeye atılmıştır. Ayrıca, küfür, dalâlet ve sefahat birer şahs-ı manevî halinde ve dünya çapında organize edilmiş olarak imana, islâm'a ve ahlâka musallat olmuşlardır.

İşte tarihte misli görülmemiş bu ifsat hareketlerine karşı, tebliğ ve irşad vazifesini manen yüklenen o büyük Üstad, bir yandan şüpheleri giderici ve müminlerin imanlarını taklidden tahkik seviyesine çıkarıcı kıymetli dersler verirken, diğer yandan bu engebeli, dikenli, mayınlı ve uçurumlarla dolu yolda Müslümanların nasıl yürümeleri gerektiğini ders veren lahika mektupları kaleme almıştır.

İşte müsbet hareket, bu ulvî yolculuğun esası ve yürüyüş ritmidir.

Bediüzzaman Hazretleri, kendisini menfi bir harekete sevk etmek için yapılan bütün işkencelere, zulümlere, oynanan bütün şeytanî oyunlara sadece acı bir tebüssümle karşılık vermiş. O'na zulmedenler de dahil olmak üzere, bütün bu beşeriyetin imanını kurtarmak için çıktığı o mukaddes yolculuğunu, itidal-i dem ile, sarsılmadan ve adavete girmeden tamamlamıştır.

Bediüzzaman Hazretleri, bütün ömrü boyunca tatbik ettiği tebliğ ve irşad prensiplerinin bir hülâsası mahiyetinde olan ve bir cihette Hz. Peygamberin (a.s.m.) Veda Hutbesi'ni andıran son mektubuna şu cümlelerle başlar:

“Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfî hareket değildir. Rıza-yı İlâhiye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır;

vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır. Bizler asayışı muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.”2

Bu cümlelerde müsbet ve menfi hareketlerin en önemlileri nazarımıza sunulmuş durumdadır:

Rıza-yı İlâhi için çalışmak müsbet; riya, gösteriş ve menfaat için çabalamak menfi.

Hizmet-i imaniyye müsbet; küfür ve dalâlete, isyan ve sefahate çalışmak menfi.

Allah’a tevekkül müsbet; vazife-i İlâhiyeye karışmak menfi.

Asayışı muhafaza müsbet; kavga ve ihtilaf çıkarmak, huzur ve emniyeti ihlal etmek menfi.

Sabır ve şükür müsbet; sabırsızlık ve isyan menfi.

Müsbet, kelime mânâsıyla isbat edilmiş demektir. İsbat edilen, ortaya konulan, istifadeye sunulana müsbet denir. Müsbet imardır, menfi ise tahrip...

Menfi, nefyedilmiş demektir. Nefiy ise sürgün etmek, ortadan kaldırmak, yokluğunu iddia etmek mânâlarına geliyor. Küfre giren insana imansız denilmesi de bundandır.

Müsbetler de, menfiler de sayısız denecek kadar çok. Bunlar içerisinde müsbetin en ileri derecesini şu ifadelerde buluyoruz.

“Rıza-yı İlâhiye göre sırf hizmet-i imaniyyeyi yapmak.”

Hizmet-i imaniyye, insanoğluna yapılabilecek en büyük yardımın ifadesi, en büyük müsbetin simgesidir. Kalpten küfür sökülüp atılacak, yerine iman bina edilecektir.

Bu hizmet sonunda, bir insan iman nimetine kavuşursa, daha önce, sadece gördüğü eşya ile alâkadar olan bu adam, artık bütün âlemlerin Rabbine vasıl olmuş, maddede boğulan akli âlemlerin yaratıcısını bulmuştur. Vazifesiz, sahipsiz, hamisiz olmaktan kurtulmuş, ölüm ötesini bilememenin ızdırabından halas olmuştur. Şimdi o, görmeyi halk eden bir Basir, işitmenin mucidi bir Semi’, sûretlerin tasvircisi bir Musavvir, hayatları yaratan bir Muhyi bulmanın ve O’na iman etmenin safasını sürmeye başlamıştır.

Cennete ermenin ve Cehennemden kurtulmanın temeli, esası iman. Onun içindir ki, insanlığa yapılabilecek en büyük hizmet de, iman hizmeti...

İşte Bediüzzaman Hazretleri o engin himmetini, bu milletin imanının kurtulmasında merkezleştirmiş büyük mürşid, manevî hekim ve eşsiz müceddiddir.

Bütün mesaisini iman vadisinde hasreden bu büyük mürşid:

“Ben imanın cereyanındayım, karşımda imansızlık cereyanı var, başka cereyanlarla alakam yok”3 buyurarak, müsbet hareketin iman hizmeti, menfinin ise imansızlık cereyanı olduğunu veciz bir şekilde ifade buyurur.

İman müsbet, küfür menfi olduğu gibi, bütün hayırlar, güzellikler müsbet, bunların zıtları ise menfi. O halde, müsbet hareket denilince, insan kalbine öncelikle iman hakikatlarını hakim kılmak ve bu iman temeli üzerine başta ibadet ve güzel ahlâk olmak üzere hayrın, doğrunun, faydalının bütün şubelerini bina etmek anlaşılır.

Gönül yapmak müsbet, kalb kırmak menfi. Şefkat müsbet, öfke menfi. Sabır müsbet, isyan menfi. Affetmek müsbet, intikam menfi. İltifat müsbet, hakaret menfi. Hüsn-ü zan müsbet, su-i zan menfi...

İmanın sabit olduğu bir kalbde, güzel ahlâk ve yüksek seciyeler, bütün şubeleriyle, neşv ü nema bulacaktır. Öyle ise gerek ferdî, gerek içtimâî hayatta hangi yüksek hasletin, hangi güzel ahlâkın inkişaf etmesini istersek isteyelim, bunun

yolu iman hakikatlarını kalblere tahkiki bir sûrette yerleştirmekten geçer. Bediüzzaman Hazretleri bu yolda yürümüş ve bilfiil muvaffak da olmuştur.

“Vazife-i İlahiyeye karışmamak.”

Nurlardan aldığımız derse göre, ilâhî vazife neticeleri yaratmaktır.

Rezzak O olduğu gibi, Hadi de odur. Biz rızık babında nasıl sadece tohum ekip, gerekli bakımı yaptıktan sonra, bir habbenin on, yüz, yahut bin olmasına karışmıyor, bunu ancak Allah’ın kudret ve rahmetinden bekliyorsak, kalplere ektiğimiz hakikat tohumlarının da sümbül vermesine karışmayacağız. Kalpler Allah’ın yed-i kudretindedir ve Hadi ancak O’dur. Okuduklarımız ve anlattıklarımız muhatabımızın kalbinde ancak onun lütfuyla sümbül verir, bizim irademizle değil...

Biz O Rahim Rabbimizin lütfuna sığınır, O’na dua ve iltica ederiz. Biz de O’nun kuluyuz, karşımızdaki insanlar da. O’nun kullarını O’nun rızasını umarak, O’nun yoluna dâvet ederiz. Bundan ötesi bizim irade sınırlarımızı aşar ve sorumluluk sahamızın dışında kalır.

Kur’ân-ı Kerim, “Peygamber üzerine tebliğden başka (bir vazife) yoktur,” buyuruyor.⁴

Bu Rabbanî hakikat, niçin müsbet hareketinde en önemli bir şartı olmuş, diye bir soru geliyor insanın aklına. Bu soru ile birlikte, hayalimizde müsbetin zıddı canlanıyor: Menfi...

Demek ki, diyoruz, kendi vazifesini yapmakla meşgul olanlar, menfi harekete vakit bulamazlar. Ve yine diyoruz ki, kendi görevlerini bir tarafa bırakıp sadece dış hadiselerle, sosyal neticelerle ilgilenenler, umduklarını bulamayınca, önce tedirgin olurlar ve sonunda ümitsizliğe düşerek menfi hareketlerle teselli bulmağa çalışırlar. Tebliği terkedip dedikoduya koşar, ıslahdan vazgeçip tahribe saparlar. Sevdirmeyi bırakıp nefret ettirirler.

Bunlar İslâmı tebliğ yoluyla neşir ve ilân etmedeki boşluklarını zorbalıklarla kapamak isterler. Halbuki, “zorlama denen şey dinde yoktur; bu, dine uygun bir davranış şekli değildir.”⁵

Dinde zorlama yoktur, çünkü zorlama müsbet bir hareket değildir. Zorlama ile insan ne irfana kavuşur, ne ilme, ne ahlâka..

İkrah ağacında irşad bitmez.

Bir çocuğa bile zorla iş yaptırmak mümkün olamazken, kişinin kalbine imanı zorla nasıl sokabiliriz? Kalb zorlamaya gelmez. İkrah ancak bedene yapılabilir. Kalbe ne sevgi zorla yerleşir, ne de nefret, Tam tersine, zorlama muhatabınızı inatlaşmaya götürür ve sevdiğinizden nefret etmesine, nefret ettiğinize de sevgi bağlamasına sebep olur.

Tebliğin önemli bir şartı da tohumu ekmeyi usulüne uygun olarak yapmaktır. Bu noktada Üstadımızın şu tavsiyesiyle karşılıyoruz:

“Risâle-i Nur’un mesleği, nezihane, nazikane, kavl-i leyyindir.”⁶

Dâvâmızı en güzel şekilde ve en yumuşak ifadelerle anlattığımız halde, sözlerimiz tesirini göstermezse, yeise düşmememiz gerekiyor. Zira, ekilen tohumun mahsul vermesi için tarlanın elverişli, iklimin de müsait olması lâzım. Zemherir ayında gül yetiştiremez, kum ve çakıldan meyve alamazsınız. Burada muhatabınızın iç âlemi önem kazanıyor.

Bir diğer temel cümle:

“Bizler asayiş muhafazayı netice veren müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.”

Cümlenin giriş kısmındaki mesaj, daha çok devlet yöneticilerine bakıyor. Asayişin ancak müsbet bir iman hizmetiyle temin edilebileceği ders veriliyor. Nur hizmetinin ulaştığı kimseler, problem olmak şöyle dursun, “asayişin birer manevî

bekçisi” oluyorlar.7

İkinci mesaj ise bu hizmetin erlerine:

“Şayet sizi yanlış anlayarak yahut büsbütün anlamayarak, ihlas ile yaptığınız bu iman hizmetine mukabil sizlere sıkıntı verilerse, sakın menfi hareketlere tevessül etmeyin; sıkıntıları sabırla ve şükürle karşılayın.”

Dahilî cihad hakkında Bediüzzaman’dan bir hakikat dersi:

“Harici tecavüze karşı kuvvetle mukabele edilir. Çünkü düşmanın malı, çoluk-çocuğu ganimet hükmüne geçer. Dahil ise öyle değildir. Dahildeki hareket müsbet bir şekilde manevî tahribata karşı, manevî, ihlas sırrı ile hareket etmektir. Hariçteki cihat başka, dahildeki cihat başkadır.”8

Bu sözlerin sahibi, yirmi sekiz senelik hapis ve sürgün hayatına, defalarca zehirlenmesine, nice zulümlere maruz kalmasına rağmen “yüzde on zındık dinsizin yüzünden, yüzde doksan masuma zarar gelmemek için, bütün kuvvetiyle dahildeki emniyet ve asayiş muhafaza”9 etmeğe çalışmış, bunun için de, “Nur dersleriyle herkesin kalbine bir yasakçı bırakma”ya gayret göstermiştir.

Dinde zorlama yoktur, çünkü zorlama müsbet bir hareket değildir. Zorlama ile insan ne irfana kavuşur, ne ilme, ne ahlâka..

Bediüzzaman, iman hizmeti yapmaya talip Nur talebelerine Kur’ân-ı Kerim’den fethettiği dört hatvelik bir güzergâh çizmiştir:

“Acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür tariki...”10

Acz ve fakr, ubudiyetin esasıdır. Şefkat Rahîm ismine, tefekkür ise Hakîm ismine isal eder. Rahîm ismine mazhariyet, iman hizmetini netice verir.

Her isme olduğu gibi bu isme de en ileri seviyede mazhar olan Resulullah Efendimiz (a.s.m.), dünyaya geldiği dakikada “Ümmetîl Ümmetîl” diyerek ümmetinin imanını, salâhını ve necatını Rabbinden dilediği gibi, bu umman şefkat mahşerde de kendini gösterecek ve Üstadımızın beyanıyla “mahşerde herkes hatta peygamber dahi nefsi derken, O (a.s.m.) yine ümmetî ümmetî diyecek” ve ümmetinin mağfiretini, cehennemden halas bulup cennete kavuşmalarını makam-ı Mahmud’da Allah’dan niyaz edecektir.

Şu helaket ve felaket asrının müceddidi, mürşidi Said Nursî, Allah Resulünün (a.s.m.) “ümmetî” feryadını ruhunun tâ derinliklerinde hissetmiş, O’nun endişesine ve ızdırabına ortak olmaya çalışmıştır.

Eşref Edip Bey’le yaptığı bir mülakatta lisanında şu ateşin sözler dökülür: “Karşımda müthiş bir yangın var. Alevleri göklere yükseliyor. İçinde evladım yanıyor, imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeğe, imanımı kurtarmaya konuşuyorum.”11

Bediüzzaman Hazretleri “ümmetî” feryadından asrımıza düşen büyük payın tercümanlığını en mükemmel mânâda yapmış, telif ettiği yüz otuz parça Risâleleriyle ümmet-i Muhammed’in imanını kurtarmaya çalışmış, bu uğurda her şeyden geçmiş ve sıkıntı, ızdırıp, zehirlenme, mahkeme, hapis, sürgün dolu bir mücadele hayatı sürmüştür.

“Seksen kûsûr senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında, yahut memleket hapishanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı.”12

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Allah Resulü (a.s.m.) Taif’te kendisini taşıyan ve yüz ondört yerinden yaralayan insanlara beddua etmemiş ve o eşsiz şefkatiyle “Ya Rab! Bunlar bilmediklerinden böyle yapıyorlar” diyerek onların hidayetlerine dua etmişti. O’nun (a.s.m.) bu dehşetli asırdaki büyük varisi Bediüzzaman Hazretleri de aynı yolda yürümüş ve kendine her türlü zulmü ve haksızlığı lâıyk bulanlar hakkında şöyle buyurmuştur:

“Benim ve Risâle-i Nur’un mesleğinin esası ve otuz seneden beri bir düstur-u hayatım olan ‘şefkat’ itibariyle; bir masuma zarar gelmemek için, bana zulmeden canilere, değil ilişmek; belki beddua ile de mukabele edemiyorum.”¹³

Bir başka Risâlesinde, kendisiyle beraber talebelerinin de çeşitli eza ve cefalara maruz kaldıklarını, ağır imtihanlar geçirdiklerini beyan ile şöyle buyurur:

“Bizim vazifemiz onlar hakkında yalnız hidayet temennisinden ibarettir. Bize eza ve cefa edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslenmemesini ve onlara mukabil Risâle-i Nur’a sadakat ve sebat ile çalışmalarını tavsiye ederim.”¹⁴

Bütün ömrünü müsbet hareket üzere yaşamış olan Üstad Hazretleri bunun zarurî bir lâzımı olarak her türlü menfinin de karşısında olmuştur.

Risâle-i Nur’daki imanî bahislerle imansızlık cereyanının, küfrün, şirkin ve dalâletin karşısına çıktığı, riya, gösteriş, teveccüh-ü nas belalarına karşı İhlas Risâlesi’ni telif etmiş, Müslümanlar arasında düşmanlık, kin, gıybet gibi afetlerin mecra bulamaması için Uhuvvet Risâlesi’ni kaleme almış, İslâm birliğinin en büyük bir düşmanı olan kavmiyetçiliğe karşı 26. Mektub’un 3. Mebhas’ını yazmış, kısacası her menfiye karşı onu tesirsiz kılacak, onun panzehiri olacak bir eser telif etmiştir.

Bu cümleden olarak, büyük bir içtimaî yaramız olan “tekfir” meselesi üzerinde de hassasiyetle durmuştur.

Üstad Bediüzzaman Hazretleri, “Müslümanlar için esas olan hüsn-ü zandır” prensibinden hareketle, tekfirden büyük bir hassasiyetle sakınmıştır.

“Said’i bilenler bilirler ki, mümkün olduğu kadar tekfirden çekinir. Hatta sarîh küfür bir adamdan görse de, yine te’vile çalışır. Onu tekfir etmez”¹⁵

Günahkâr bir mümini hemen küfürle itham etmek ve onu İslâm dairesi haricine atmak büyük bir cinayettir ve ehl-i Sünnet itikadına zıttır.

Ehl-i sünnetin görüşüne göre, günah-ı kebair işleyen kâfir olmaz.

“Günah-ı kebair işleyen kâfir midir, değil midir?” münakaşası Ehl-i Sünnet âlimleri ile Haricîler ve Mutezile arasında asırlarca sürdü. Haricîler günah işleyen kâfir olup, ebediyen cehennemde kalacağını iddia ederlerken, Mutezile, büyük günah işleyen ne kâfir ne de mümin olmayıp, imanla küfür arasında kalacağını savundu. Böylece her iki grup da hakikattan uzaklaşarak “dalâlete” düştüler.

Yakın tarihimizde bir fetret devri daha yaşadık. Nice hurafeler ve köhne fikirler yeniden piyasaya sürüldü. Yine tekfir moda oldu. Ama bu defa Haricîler tarafından değil. İşin tuhaf tarafı bu işi yapanlar Haricîlik nedir, Mutezile nedir, hatta elfaz-ı küfür nedir pek bilmiyorlardı. Bazı sloganlar ezberlemişlerdi. Onları soğuk damga yaptırmış, önlerine gelenin alnına basıyorlardı. Bunlar Resulullah Efendimizin (a.s.m.) tekfirle ilgili tehdit hadisinin de gafiliydiler...

Bu hadis-i şeriflerinde Allah Resulü (a.s.m.) şöyle buyurmakdaydı:

“Kim kardeşine kâfir derse, ikisinden biri mutlaka kâfir olmuştur. Eğer itham edilen kâfir değilse, küfür itham edene döner.”¹⁶

Tekfir konusunda Risâle-i Nur Külliyyatı’ndan “Sünühat” adlı eserde yer alan şu öz, doyurucu ve harika ifadeleri bu asrın insanı kelime kelime ezberlemeli, harf harf yaşamalı:

“Demiş bu şey küfürdür. Yani, o sıfat imandan neş’et etmemiş, o sıfat kâfiredir. O haysiyet ile o zat küfür etti denilir. Fakat mevsufu ise masume ve imandan neşet ettikleri gibi, imanın tereşşuhatına da haize olan başka evsafa malik olduğundan o zat kâfirdir denilmez. İllâ ki, o sıfat küfürden neşet ettiği yakinen biline... Zira başka sebepten de neş’et edebilir. Sıfatın delâletinde şek var. İmanın vücudunda da yakîn var. Şek ise yakînin hükmünü izale etmez.

“Tekfire çabuk cür’et edenler düşünsünler!”¹⁷

Demek ki bir müminde, imandan kaynaklanmayan; belki cehaletten, sefahattan yahut daha başka bir kaynaktan beslenen sıfatlar bulunabilir. Bu sıfatlar “kâfire” tabir ediliyor. Yine o müminin, imanından kaynaklanan birçok da masum sıfatı bulunuyor. İşte bu sıfatlar, o zata kâfir dememize manidir. Onun dilinden küfrü icab eden bir söz çıkmışsa, yahut o mümin imandan kaynaklanmayan, ancak kâfirlere yakışacak fiiller işlemişse yukarıda verilen ölçüye göre, bunların küfürden doğduğunu, yani o adamın bunları küfür niyetiyle, İslâm’ı inkâr kasdıyla yaptığını kesinlikle bilmedikçe onu tekfir edemeyiz; kendisine kâfir diyemeyiz.

“Sıfatın delâletinde şek var,” cümlesi kesin hüküm vermemizi engelliyor. Yani, o yaptığı işin, söylediği sözün, taşıdığı sıfatın onun kâfir olduğuna delil olduğu şüphelidir. Bunları küfür kastıyla yaptığını kati olarak bilemiyoruz. Ama kendisinin mümin olduğunu biliyoruz. Kendisinden sorsak ben müminim, Müslümanım diyecektir. Buna göre iman delâletinde yakın var, kesinlik var, katiyet var. Ama küfrün varlığında şek, yani şüphe var, zan var, tahmin var. Biz yakini şek ile iptal edemeyiz ve o adama kâfir diyemeyiz.

Bazen bir Müslüman’ın ağzından, gaflet ve cehalet eseri olarak, elfaz-ı küfürden sayılan bir söz çıkabilir. Bunun mes’uliyeti elbetteki büyüktür. Ama bu müflis adam yine de Müslüman’dır, kâfir değil...

Bu noktada bir temel hükümden söz etmek gerekir: İman nasıl kalbin tasdiki ve lisanın ikrarıyla sabit oluyorsa, küfür de aynı yolla sabit olur.

Buna göre, ağzından küfür lafzı çıkan bir mümine kâfir denilebilmesi için, onun bu sözün neticesi olan küfrü kalben tasdik, lisanen de ikrar etmesi gerekir.

Bediüzzaman Hazretleri istikametten sapan bazı kimselerin, “Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin tâ kendileridir,” âyet-i kerimesini delil tutarak Kanun-u Esasiyi çıkaran ve Hürriyeti ilan eden siyasileri tekfir etmelerine de karşı çıkmış ve “biçare bilmezdi ki, ‘lemyeheküm’ bimana, ‘lem yussaddık’dır”¹⁸ buyurmuştur. Yani, kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse şartının mânâsı, kim Allah’ın indirdiğini tasdik etmezse demektir. Üstadın bu izahı ehl-i Sünnet itikadının ifadesidir. Zira, ehl-i Sünnete göre bir ilâhî emri yerine getirmeyen, ona göre amel etmeyen bir mümin, o emri tasdik ettiği müddetçe ancak günahkâr olur, fasık olur, fakat kâfir olmaz.

Yine Nur Külliyyatı’ndan “Münazarat”ın teşhis ve tedavi ettiği bir yaramız ise “Yahudi ve Hristiyanların” dost edinilmesi hususudur.

Bu dehşetli hastalığın reçetesi şu birkaç cümlede mevcuttur:

“Bu nehiy Yahudi ve Nasara ile, Yahudiyet ve Nasraniyet olan ayineleri hasebiyledir. Hem de bir adam, zatı için sevilmez. Belki muhabbet sıfat ve sanatı içindir.”¹⁹

Demek ki Ayet-i Kerime Yahudiliğe ve Hristiyanlığa muhabbet etmeyi yasaklıyor. Meselâ, Hristiyan bir devleti Hristiyanlığı sebebiyle sevmek, bu âyetin yasağına girer. O devletin sanatını, teknolojisini beğenmek, takdir etmek ise bu yasağın dışındadır.

Yukarıda naklettiğimiz ifadeler şöyle son buluyor:

“Ehl-i kitaptan bir harem olsa elbette seveceksin.” Yani, bir Müslüman’ın ehl-i kitaptan, meselâ Hristiyan bir hanımı olsa, onu hanımı olduğu için sevebilecek, ama Hristiyanlığına muhabbet etmeyecektir.

İşte bu ince ölçüden mahrumiyet bize çok pahaliya mal oluyor.

Dipnotlar:

1. el-Aclûnî, Keşf’ül-Hafa, 1745. Hadis
2. Bediüzzaman Said Nursî, Emirdağ Lahikası-II, s. 241.
3. Bediüzzaman Said Nursî, Mektubat, s. 66.

4. Maide Suresi, 99
5. Elmalı H. Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, cilt: 2, s. 860.
6. Bediüzzaman Said Nursî, Lem'alar, s. 176.
7. Bediüzzaman Said Nursî, Tarihçe-i Hayat, s. 652.
8. Emirdağ Lahikası-II, s. 242.
9. Tarihçe-i Hayat, s. 653.
10. Sözler, s. 476.
11. Tarihçe-i Hayat, s. 629.
12. A.g.e., s. 629.
13. Bediüzzaman Said Nursî, Şualar, s. 372
- .14. Emirdağ Lahikası-II, s. 80-81.
15. Şualar, s. 423.
16. Riyazü's-Salihîn, 1764. Hadis.
17. Bediüzzaman Said Nursî, Sünuhat, s. 20.
18. Bediüzzaman Said Nursî, Münaz
19. A.g.e., s. 26.